

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Vita Auctore anonymo. Ex Chronico monachorum S. Stephani Bononiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

AUCTORE
ANONYMO.

capitulo, et ecclesia prædictis acceptantibus, illudque super altare Majus collocantibus, postea tuto ac honorifice custodiendum pro nunc in Parvo choro ejusdem ecclesie sub duplici clave, altera ab illustrissimo et excelso D. quadraginta Virorum Bononiensium pro tempore decano :

servandum-
que

445 Altera vero ab illustrissimo et reverendissimo D. dictæ perinsigni collegiæ primicerio retinenda, quas claves idem illustrissimus ac reverendissimus D., mediante persona illustrissimi et excellentissimi D. Philippi Mariæ Mazzi, agentis generalis a Sanctitate sua pro hac ejus reverenda mensa archiepiscopali Bononiæ deputati, tradidit, respectu unius, nob. viro D. co. Philippo Aldrovandi, patricio Bononiæ ac senatori decano, et respectu alterius illustrissimo et reverendissimo D. marchioni Francisco Zambeccari, nob. patricio Bononiæ, prælibati sanctissimi D. N. Papæ prælato domestico, dictæque perinsigni collegiæ primicerio præsentibus et acceptantibus, donec absolutis altari in eadem ecclesia ab eminentissimo et reverendissimo DD. Pompejo S. R. E. Cardinale Aldrovandi, ac reposito pro dicto sacro capite, in ejusdem altaris Orthographia collocetur, in omnibus, et per omnia juxta per Sanctitatem suam præscripta in dictis Litteris Apostolicis præfatis B illustrissimis et reverendissimis DD. capitulo et canonicis directis, ad quas etiam in hac parte etc. Super quibus omnibus etc.

consignat.

446 Ego notarius superscriptus et infrascriptus hoc publicum instrumentum confeci requisitus etc. Hic omissis, de voluntate petentium, tenore supra enuntiatarum Litterarum Apostolicarum. Actum in dicta ecclesia perinsigni basilica S. Petronii prope altare Majus, præsentibus ibidem nob. viris D. abbate Antonio, clame. olim nob. viri D. Joannis Elephantazzi capellæ S. Proculi, D. marchione Antonio Amorini, cl. me. olim nob. viri D. Joannis Andreae, capellæ S. Marini, et D. Co. Ludovico, filio nob. viri D. Co. Francisci Malvasia capellæ SS. Gervasii et Prothasii, omnibus patriciis Bononiæ, testibus ad prædicta omnia, et singula adhibitis, vocatis specialiter atque rogatis.

De prædictis etc. rogatus extiti ego Antonius, olim D. Joannis Baptistæ de Nannis filius, civis et publicus Bononiæ notarius collegiatus, Apostolicus quoque et imperialis, curiæque archiepiscopalis Bononiensis actuarius decanus etc. In fidem etc. hic me subscripsi requisitus etc.

L. ✠ S.

C

VITA

Auctore anonymo.

Ex Chronico monachorum S. Stephani
Bononiæ.

CAPUT I.

Sancti natales, mores in juventute, et in
episcopum consecratio.Illustris gene-
re, doctrina,

a

b

c

d

e

In exordio hujus historiae a primum adnectendum est, unde oriundus extitit, et ex qua linea genealogiam duxit, vel qualis et quantus in vita fuit; ut et plerique, qui se fatentur scire, viva voce perhibent b, hunc fore Græcum natione, et ex imperiali linea duorum regum, videlicet Constantii, Constantini et Constantis c originem feliciter trahere. Unde factum est, ut Theodosius secundus, imperator Romanorum cælitus factus, sororem ejus in conjugem sibi acquireret, et cum tripudio totius Constantinopolitanæ urbis eam legaliter suscepit d. A cunabulis autem a Christianis parentibus ab lactatus et educatus est. Postea vero cum adolevisset, a parentibus traditus est gymnasio philosophorum e, et liberalium disciplinarum et ecclesiasticorum

sacramentorum magistris. Et ita Deo largiente, D imbutus est, ut in omnibus philosophiæ et præsertim spiritualibus floreret studiis: et insuper tam Græco quam Latino eruditus est magisterio f. Quem etiam B. Hieronymus, eximius doctor, interperes divinarum legum, in Catalogo illustrium virorum inter hagiographos commemorans ait: Petronius, Bononiæ civitatis episcopus, vir sanctitatis et liberalium artium scientia plenus, descripsit Vitas SS. Patrum in Ægypto g: et legitur, extitisse tempore Theodosii Junioris imperatoris h. Templum denique corporis sui adhuc in infantia positus, omnibus modis Christi subdidit famulatu. Legebat enim: Nulla dignitas major, quam servire Christo. Dehinc Ecclesiæ Dei patrocinia i adeo sedule frequentare cœpit, ut magis psalmodiarum studio per cunctas ecclesias vacabat, quam terrenis domesticis deservisset, dicente Psalmista: « Elegi » abjectus esse in domo Dei magis, quam habitare » in tabernaculis peccatorum k. »

2 Clericale namque adeptus est officium l, penitus se totum Creatoris, cui cuncta obediunt elementa, subegit servitio, pene omni relicto patrimonio. Pernox itaque in assidua oratione vigeat, jejuniis et orationibus et crebris vigiliis se mancipabat: corpus quoque suum absque contagione libidinis pudice regebat; ita ut et innumerabilis utriusque sexus turba in Constantinopolitana urbe ejus sequeretur sancta vestigia. Eleemosynas egenis libenter tribuebat, prout facultas sibi ministraverat; pauperes recreabat, nudos vestiebat, infirmos visitabat, aliorum calamitatem suam putabat. Cum igitur fama sanctitatis ejus crebresceret, ac per totam scilicet Constantinopolim polleret, idem ipse Augustus levir m ejus non moderate fervens in amore illius, diligebat eum ultra, quam fas sit dicere; adeo quod primatum totius monarchiæ et sacri palatii tribueret sibi super cunctos degentes in imperio suo, sive dederat ei facultatem distribuendi universa regalia tributa ad votum viri sanctissimi Petronii, prout cuique moris fuerat; et imperiali fisco suscipere munuscula: siquidem et vectigalia, quæ de cunctis orbis terrarum partibus solita conditione annualiter a veredariis universarum provinciarum afferebantur, in ærario palatii custodiri præceperat. Ita etiam cuncta in manu sua data fuerant, quatenus quodcumque vellet, egenis ac pauperibus erogare de vectigalibus juxta libitum distribuebat et Domino Christo famulantibus. Cumque famulatum pauperum constanter, in quantum valebat, secreta ageret, nitebatur, sicut scriptum est: Cum facis eleemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua n. Sed lucerna posita supra candelabrum non potest abscondi, quin luceat omnibus, qui in domo sunt o: ita et iste non poterat latere; quin ab omnibus cognosceretur, teste Evangelista, qui ait: Nihil operum, quod non reveletur, et occultum, quod non sciatur p.

3 Eo autem talia operante, principes Constantinopolitanæ urbis, ac potior pars populi mira veneratione cœperunt eum amplecti et immenso desiderio ut patrem, pro gratia tantæ religionis sibi divinitus collata: quoniam quidem solitus fuerat eos divino pabulo ad plenum saginare, hortando videlicet ac docendo, ut Dei ac proximi dilectionem, juxta præceptum in se retinere satagerent; ut Scriptura docet: « Fides sine operibus mortua » est q. » Cumque his et hujusmodi, quæ modo longum est enarrare, sancto redundaret eloquio, nec non et civitas tota recreata dulcibus et suavibus monitis ejus debitas gratias agens Domino, qui sibi talem contulit ministrum benevolentia congratulabatur gaudio pacis et lætitiæ. Interea diabolica instigante versutia, feritas pravorum hæreticorum r et Judæorum, qui Christum negantes, multaque mirabilia videntes, semper extiterunt increduli, nec non perfidorum gentilium s crudeliter pulularat per "... patrias paulatim de loco ad locum, præsertim profanos admodum exercuerat: quemadmodum

D

f

g

h

i

k

virtute, officioque in aula
Theodosii:

l

E

m

n

o

p

S. Petronius,

q

r

s

* forte per patriam

A quemadmodum tempore S. Sylvestri summi Pontificis, qui assertores ejusmodi fallaciae in conspectu Constantini Augusti, ac reginae matris ejus Helenae, datis assertionibus Veteris ac Novae Legis, Deo inspirante, devicit *t*.

t
pullulante
Nestoriani-
simo,

4 Tunc Theodosius Junior, Romanorum imperator, caesar augustus, auctor justitiae, divinae legis amator, audiens tantum facinus, exhorruit *u*; et se reum apud Deum existimans, si tam pestiferam haeresin in patria propagare permiserit. Convocatis itaque universis principibus illius provinciae, Deum recte colentibus, imperator eos alloquitur, dicens: Universi, qui astatis in isto concilio, audite, quid dicturus sim de Auctore omnium seculorum, quem saeva feritas quorundam nititur dividere ab unica Prole, et a sancto Spiritu *x*. Ad haec unus, qui ceteris praeratur, plenus Spiritu divino, ait: Quapropter utile nobis videtur et salubre consilium, quatenus haec per idoneum nuncium, qui pleniter sciat divinae legis paginam, notificetur Romano Pontifici *y*, et Apostolica Sedes poscat auctoritate, quae supereminet omnem saeculi dignitatem: id vero omnibus placuit. Tunc Augustinus * dixit eis: Quem ergo poterimus dirigere, qui utiliter dilucidare sciat omnem rei ordinem hujus venenosae superstitionis? Omnes unanimiter consona

y
* I. Augustus

B voce hoc dederunt consilium: Neminem infra imperii vestri potentiam novimus, qui tam idoneus ac utilis ad hoc opus exequendum existat, ut est Petronius Dei famulus, charus vester et cognatus vehementer dilectissimus; qui novit omnem Graecam et Latinam sermocinationem, et qui non mediocriter est eruditus scientia Veteris ac Novi Testamenti, et qui per aliquantum temporis spatium divino cultui se mancipavit. Imperator dixit: Ideo dignum fore duximus, ut dictis vestris, precibusque nostris clementer annuat etc... * patriam ab errore, divina gratia largiente, funditus absolvat.

* nihil deesse
videtur.
Romam Theo-
dosii II jussu
profectus,

5 Beatus namque Petronius, praecipis imperialis illico satisfaciens, constanter iter cepit arripere, Augusto eum comitante usque ad portam, ubi navis praeparabatur: dotavit eum multis muneribus ac ornamentis preciosis, auro gemmisque variis decoratis, lachrymans osculatus est eum. et ait:

z O venerande, vale, Levir *z*, mihi semper amate, Clavigeri Petri pergas, rogo, limina, Levir, Lætior ac sospes sacrum mihi dogma reportes, Haereticos pravos quod damnet sive profanos, Et Deitas simplex credatur denique triplex. In Patris et Nati, sed nomine Spiritus almi Et freta dira maris mitescant, et tua navis

Transcat incertas ventis ac imbre procellas.

C Tunc ingressus navem *aa*, Deo volente, prospero cursu post dies aliquot venit ad Tiberina littora eo die, in quo Papa, Coelestinus nomine, cum Catholicis episcopis statuerat concilium *bb*. Illo vero egrediente de navi, ecce adsunt legati, quos Papa miserat sibi, quatenus eum reverenter et cum honestate deducerent ad Lateranense palatium *cc*: securus namque praestolabatur adventum ejus; quoniam quidem in praeterita nocte in somnis apparuit ei B. Petrus Apostolus, dicens: Scias, quia Felix, Bononiensis episcopus, de hac luce migravit in pace *dd*, et cave, ne in ecclesia illa alium ordines, nisi legatum imperatoris, quem die crastina, Deo volente, videbis.

aa
bb
cc
dd
ex divina re-
velatione

6 Cumque servus Dei Petronius palatium ingrederetur, illico Coelestinus Papa gaudio repletus est valde, ac gratanter eum suscipiens, praecipit illum hospitare prope se in palatio, omniaque necessaria sibi largiri jussit. Altera vero die cum sanctus Apostolicus resideret in basilica Constantiniana *ee* cum pluribus episcopis ad sacrum concilium exequendum; cives Bononienses universi ordinis affuerunt in medio concilio, postulantes sibi dari pastorem *ff*. Ad haec Papa Apostolico ore locutus est: « Quos Deus praescivit et praedestinavit, illos et » magnificavit *gg*. » Et Propheta inquit: « A Domino » factum est hoc, et est mirabile in oculis no-

» stris *hh*. » Cœpit quoque referre juxta tenorem praeteritae visionis, cunctis, qui aderant, attentius intelligentibus. Omnes ergo unanimiter laudantes huic sacrae ordinationi assensum praebuere. Cumque illustris Domini vir Petronius circa se Dei voluntatem intelligeret, nec diutius posset resistere, tacite illud Apostoli considerans, qui ait: « Qui » potestati resistit, Dei ordinationi contradicit *ii*. » Christi vero famulus cognoscens hoc, divino Spiritu revelante, quamquam invitatus, tamen devote pedibus summi Pontificis provolutus plorando ait: « Non mea voluntas, sed tua fiat *kk*. »

AUCTORE
ANONYMO.
hh

ii

kk

7 Tunc Papa Coelestinus, tenens virgam in manu, sic loquendo perrexit:

Bononiensium
praesul conse-
cratur

Hac tibi committo virga simul indice Christo Bononiae sedem, populum cunctumque fidelem, Ut monitis serves sacratis, atque gubernes, Et tecum plaudat caelestis Regis in aula, Angelicisque modis cum pace fruatur amoris, Et monitis pastis ovibus satieris in astris, Ac gregis electi potiaris fonte perenni. A Domino missus, sis tali munere dignus, Et virtute Dei fungaris luce diei, Ac plausum laudis merearis habere Moribus et vita studiis bonitatis amica, Sit tibi cura satis solido moderamine talis: Ecclesias autem pastoris more restaures, Semper adoptivas soboles generabis opimas. His ita praedictis, consignans sic benedixit: Accipe virtutem, qua possis ferre salutem; Nectendi tibi terras solvendique potestas Sit libitu Frater proprio vehementer amate, Nexaque dissolvas, non nexa lugesque resolvas. Illius et cunctis caput et gratulantibus unxit.

E

8 Hoc ait et statim tali sermone beavit:

a Coelestino
Papa, cui

A Christo missus, tu semper sis benedictus, Caelitus impendat Christus tibi dona superna, Gratia sit tecum Domini sine fine per ævum, Tergas quo sordes, rogo, plebis facta reformes, Ne lupus intentus, malefidus praedo cruentus Quemque peragrante seu circumquaque vagantem

Glutiat, et perdat, laceret, scindatque, repellat, Ex me rite tibi concessio gratis ovilli, Quem Deus ascivit nunc, Bononiaeque reliquit, Ut sata servaret, seu vivo fonte rigaret, Cunctos ad votum gestaret in arce polorum. Praesul adis urbem, quae te lætatur eunte, Et solitis gentes monitis solare merentes. Urbs concessa tibi periiit *ll*.....

ll

Portarum fortes ceciderunt ordine postes, Mænia celsa cadunt et thermæ deliciarum. Quod superest..... cito prorsus erit ruiturum, Ac opus antiquum totum solvetur ad inum. Sed, pietate Dei, citius reparare valebis, Saltem sic demum per te reparatur, Auxiliare sibi, quod sit destructa ruinis. Te Deus observet, benedicat sive gubernet, Te Pater et Proles, te Spiritus atque; Ac olei, vini, mellis, piperisque..... Antidotique novi, nec non nardi pretiosi, Sis tritici plenus, frumenti, sive dierum Et copia tanta velut et Jacob patriarcha.

F

9 Quem pater his dictis Isaac sanctus benedixit. A Domino regum, qui te benedixit in ævum, Et benedicatur, paradisi luce fruatur. Et maledictus erit, qui te maledicere quaerit. His Abraham fultus fuit olim denique justus, Tres cernens et ovans, tunc unum gratis adorat, Hujus et arcanum fore justum credo putatum, Credidit ille Deo tunc primum corde..... Estque Dei fidus tunc appellatus amicus, Cum Trinitatis opes putat unius esse deco-

longam et
ineptam ora-
tionem

mm

nn

rem *mm*. Hac ope firmatus mox fit patriarcha beatus *nn*, Fiat ut auxit eum, pater amplae gentis in ævum, Tunc Abraham dictis Dominus nunc talibus inquit: Multiplicabo tuum mundi per climata fusum Semen, et extensum copiis magnisque reffectum, Et maris haud vere velut eumerantur arenæ,

Et

AUCTORE
ANONYMO.

Et velut astra poli nullis numerantur in horis;
Sic ita nec vulgo numero concluditur ullo.
Sunt Jacob de stirpe senis patres duodeni,
Quos Deus altavit natis et multiplicavit.
Ut genitas proles fovit quoque patris amore,
Manna pluit caelo de sursum nocte sereno,
Et dapibus pavit pius et pater et satiavit,
Ac laticem fudit sterilis de vertice rupis,
Legifer et Moyses descripsit grammate leges.

e suo genio 10 Hinc Samuel vates sterilis fitque ex sene matre,
Qui caput infudit regali more Saulis,
Post fit rite Dei David rex munere veri,
Carmina dictavit rex psalterii quoque David.
Post Domino templum Salomon construxit honestum,
Quem satis aptavit ritu sapientia matris.
Dux tibi sitque comes Raphael sanansque dolores,
Qui Medicina Dei vocitatur culmine celi.
Et tibi praecursor sit cultos atque reductor,
Qui satis in vitam defendit ab hoste Tobiam,
Et sanum duxit caeco patrique reduxit,
Tunc patris post hoc oculos curavit utrosque,
Ut prius, ad praesens illum fecitque videre.

affingit anony- 11 Hinc regum sedes, reges, gentesque fideles
mus: Ac fortes gentes creverunt sive furentes.

B Assunt inde senes patriarchae sive prophetae,
Clari primates, mulieres valde beatae,
Ex David fido Christi processit origo,
Qui genus humanum crudeli caede necatum
A nexu leti proprioque cruore redemit,
Agmina Sanctorum, quae laudant sede polorum,
Discipuli Christi sunc hac de stirpe ministri,
Qui rutilasque togas, sortiti sunt quoque stolas
Auro contextas, simul et hiacintina sarta,
Et fiunt primi nunc Omnipotentis amici,
Cum quibus et regnum merearis habere supernum.
Angelus hinc tecum Domini bonus et comitetur,
Et bene disponat, nec non tua fausta reponat
In caeli sudo, non est ubi prorsus erugo.
Nec erit ablatum, superest bene quodque locatum,
Quo cives caeli decantant carmina leti,
Et laudant Christum sublimi voce benignum,
Te quoque conservet, custodiat atque gubernet,
Donec in hoc seculo steteris quandoque sereno,
Usque sed in finem te protegat hic et ubique,
Atque locum demum paradisi donet amœnum.

ANNOTATA.

- C a Descripta est hæc S. Petronii Historia seu Vita ex Chronico monachorum S. Stephani, cui ultima manus anno 1180 adjecta fuit: sæculo v S. Petronius fuit; unde quantum illi, ratione antiquitatis suæ, tribuendum sit, statuas. Menda habet non pauca apographum nostrum, quæ ob multitudinem fere intacta reliqui.
- b Popularis ergo suæ ætatis traditio anonymum docuit, quæ de Sancti genealogia dicere instituit, non monumenta vetera, fideiæ indubitata scriptores. Porro eodem fonte non pauca manarunt, quæ in hujus Vitæ decursu narrabuntur.
- c Hi Constantino Magno patre nati sunt, et ab illius obitu partiti imperium: tres igitur nominandi erant: Petronium vero Constantini Magni liberis satum fuisse, omnis antiquitas tacuit.
- d Fabula est, a Sigonio merito explosa. Vide num. 18 Comment. prævii.
- e Probabiliter Constantinopoli, ubi et natus auit, et publicum artium liberalium gymnasium erat. Ad num. 21 Comment. prævii.
- f Petronii eruditioni plusculum, quam par sit, ob rationes haud satis efficaces Tillemontius detrahit; qua de re consule num. 22 Comment. prævii.
- g Gennadius, num. 5 laudatus, ait: Scripsisse putatur. Librum de Vitis Patrum, qui apud Rosweydam secundus est, Petronium scripsisse, nonnulli contendunt, quod plane incertum. Vide num. 23 et seqq. Fieri etiam potuit, ut alio libro, sed argu-

mentum simile persecutus fuerit, qui jam pridem perierit, aut eadem fere, suppresso nomine, de Ægypti monachis scripserit, quæ passim ab aliis etiam de iisdem perscripta Gennadius invenerat, suppresso pariter auctorum nomine; dubitarique hic propterea, Petronione, an alteri tribui deberet liber de Vitis Patrum, quicumque demum sit hoc titulo liber, de quo Gennadius.

h Non sunt ista Hieronymi; sed alterius, quem Hieronymum existimari anonymum. Obiit Theodosius II anno Christi 530, a morte Arcadii patris circiter 42.

i Quam frequentes in nocturnis diurnisque Officiis, in Ecclesia celebrandis, fuerint in Oriente non clerici modo, sed laici etiam, Thomassinus docet tom. I de veteri et nova Ecclesiæ Disciplina parte 1, lib. II, cap. 54, adducto etiam illustri Theodosii Junioris, et totius curiæ, pium principem emulantis, exemplo.

k Psalm. 85, v 11.

l Parum verosimile mihi videtur, S. Petronium, jam clericis adscriptum, sacri palatii magistrum, et primarium Orientalis imperii ministrum egisse, quod paulo post anonymus ait: non enim hujusmodi munera ea tempestate clericis committi solebant; neque Petronius, ut e Gennadio videtur colligi, multum rebus sese politicis miscuit: illustri quidem quodam munere fortassis functum, non tamen præfectura prætorii, innuere videtur Eucherius; sed qui hic cum Gennadio ad concordiam revocari possit, vide num. 17 Comment. prævii. Quod si illustre quoddam munus per se gesserit S. Petronius, illo deposito, ad clerum transisse videtur annis fortasse aliquot, priusquam Romam mitteretur; quod num. 4 indicare videtur anonymus, de Petronio scribens: Qui per aliquantum temporis spatium divino cultui se mancipavit.

m Non Theodosius Petronii, sed hic illius levir erat: Petronii namque sororem, ex anonymi sententia, Theodosius duxerat: erat ergo Theodosius Petronii gener stricte dicendus.

n Matt. 6, v 5.

o Neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Matt. 5, v 15.

p Nihil enim est opertum, quod non revelabitur, et occultum, quod non scietur. Matt. 10, v 26.

q Jacobi 2, v 20.

r Nestorium, ejusque asseclas intelligit: sedere Constantinopoli Nestorius capit anno 428, ac paulo post hæreses virus evomere, Christo Divinitatem, divinum Virgini Matri partum impie abjudicans. Vide num. 51.

s Judæorum gentiliumque errores Nestorianis attribuit, vel quod hi Judæis et gentilibus, Deum, qui, ut impie causabantur, ceterorum hominum more natus esset, agnoscere renuentibus, hoc in puncto, eoque gravissimo, assentirentur; vel Patrum exempla secutus. Proclus in Epist. ad Armenos Nestorium Judæo peiorem habet. Hanc quoque, inquit, nuper fabricatam novamque blasphemiam (jugiamus) quæ Judæismum, quod ad blasphemiam magnitudinem, longe superat. Illi namque, dum eum, qui Filius est, reprobant, ramo radicem privant: hi vero, qui ultra hunc, qui Filius est, alium adjicientes, intemerabilem naturam, tamquam multigenam, denotant. Nestorianos Judæis comparat et Cyrillus in Homilia, post dejectum Nestorium habita, inquit: Enimvero Christiani hominis personam induunt, sed mentem interim judaizantem obtinent: gentilibus vero Nestorium apud Labbe tom. III Conc. pag. 586: Omnem gentem nefariis lasciviis et dissolutionibus indulgentem, hic sua malitia excessit.

t Celebrem S. Sylvestri disputationem cum Judæis habitam indigitat, cujus historia sancti Pontificis Actis inserta est, sed us inquinata fabulis, quarum falsitas manifesto apparet. Ad Baronium ad annum 515 num. 10 et seqq., et Pinium tom. III Augusti pag. 359 et seq.

u Theodosius

A u Theodosius non adeo infensus Nestorio fuit, imo adversus Cyrillum favit, cum nondum hæretici fraudes perspectas haberet. Vide num. 52 et seq.

x Nestorius nimirum, Christum in duas personas, duos Dei Filios, et duos Christos distraxit: audi Vincentium Lirinensem, qui sub Theodosio et Valentiniano fuit, in Commentario apud Baluzium p. 555 et seq. Nestorianam hæresim ita explicantem: Nestorius autem contrarium Apollinari morbo, dum sese duas in Christo substantias distinguere simulat, duas introducit repente personas; et inaudito scelere duos esse vult Filios Dei, duos Christos, unum Deum, alterum hominem; unum, qui ex Patre, alterum, qui sit generatus ex Matre. Atque ideo asserit, sanctam Mariam, non Theotocon, sed Christotocon esse dicendam: quia scilicet ex ea, non ille Christus, qui Deus, sed ille, qui erat homo, natus sit. Quod si quis eum putat, in litteris suis unum Christum dicere, et unam Christi prædicare personam, non facile credat. Aut enim istud fallendi arte machinatus est etc. Pag. vero 540 ita habet: Anathema Nestorio, neganti ex Virgine Deum natum, adserenti duos Christos, et, explosa Trinitatis fide, quaternitatem nobis introducenti. Porro omnem, quam hic Theodosio orationem anonymus tribuit, e suo penu deprompsit, quod et alias fecisse illum, me tacente, in Actorum decursu quavis facile deprehendet.

B y Ephesinum concilium, inscio Cælestino, Pontifice Romano, a Theodosio indictum fuisse, Garnarius argumentis non levibus, non tamen omnino convincentibus, contendit; et proinde negat, illius petendi causa Petronium Romam legatum ivisse. Vide dicta num. 57 et seqq.

z Vide Annotata ad lit. c, d, m.

aa Probabilius sub finem anni 429 vel sequentis initium. Adi num. 54 et seqq.

bb Quale illud concilium fuerit, silet anonymus: in causa Nestorii duo Romæ celebrata fuerunt, alterum anno 429 post festa, ut videtur, Paschalia; alterum anno 450, mense Augusto: verum de neutro anonymus videtur posse commode intelligi. Vide num. 54 et seq.

cc Pontificum Romanorum olim domicilium, prope basilicam Constantinianam conditum, ut creditur, a S. Sylvestro Constantini Magni sumptibus, ut Panvinius scribit de septem Urbis ecclesiis pag. 168, Constantini palatium fuisse, tradit Artinus lib. iv Romæ subterraneæ cap. 44. Cum interim Constantinus, inquit, Silvestri exemplo permotus, ecclesiis munifice extruendis manum admovit. In suo quippe Lateranensi palatio Salvatori ædem construxit.

dd His anonymi verbis inhærendo, prius Romam Petronius venerat, quam illic de S. Felicis, Bononiensis episcopi, obitu renuntiatum esset, atque adeo diebus haud multis ab illius obitu: porro obiisse creditur S. Felix anno 429, die 4 Decembris, quo colitur.

ee De illa basilica ita Panvinius mox laudatus pag. 106: Basilica S. Salvatoris, quæ a loco Lateranensis, a conditore Constantiniana, ab ornamentis Aurea vocata est, ædificata fuit cum propinquo patriarcho (seu Lateranensi palatio) Romanorum Pontificum usui, a pio Constantino imperatore in Cæli montis dorso, et a S. Silvestro v Idus Novembris consecrata, circiter annum Christi cccxx. Ad dit cap. 1: Nunc S. Joannis dicitur.

ff Tillemontius ait, Bononienses ad Romanum Pontificem, novum sibi episcopum petituros, certo non recurrerit, propterea quod in more tunc positum esset, ut Mediolanensis metropolitani, cui sedes Bononiensis subjecta erat, ea de causa adiretur. Sed ex recepto passim more non certo sequitur, hunc semper et ubique observatum fuisse, ut ait Benedictus XIV. Vide num. 45.

gg Ad Romanos 8, v 29 et seq.: Nam quos præscivit, et prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos et vocavit, et Octobris Tomus II.

quos vocavit, hos et justificavit: quos autem justificavit, illos et glorificavit.

hh Psalm. 117, v 25.

ii Ad Romanos 15, v 2. Itaque, qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.

kk Lucae 22, v 42.

ll Vide num. 68 et seqq.

mm At quando primum Deo credit Abraham, et Dei amicus appellatus est? Num cum tres angelos vidit, et unum adoravit? An vero, ut anonymi verbis utar, cum Trinitatis opes unius decorem esse putavit, seu, cum quoquo modo SS. Trinitatis, quod mox citatis verbis innuere videtur anonymus, mysterium credit? Alterutrum enim ex anonymi verbis sequitur: sed, utrum dixeris, perinde est. Non enim tunc primum Deo Abraham credit; nam angelorum Abrahamo facta apparitio Gen. cap. 18 v 1 et seqq. refertur. Cap. autem 15 v 6 legitur: Credit Abram Deo (innumeram illi posteritatem pollicenti) et reputatum est illi ad justitiam; quo etiam spectat illud Jacobi cap. 2 v 23: Credit Abram Deo, et reputatum est illi ad justitiam, et amicus Dei appellatus est. Ceterum quod spectat ad Mysterium SS. Trinitatis ab Abrahamo, tres videntes et unum adorante, agnitum, ita in hunc locum Estius commentatur: August. libro tertio contra Maxim. cap. 26 vult Abraham in his tribus agnovisse Trinitatem; et dicit illud: « Tres vidit, et unum adoravit, » quod canit Ecclesia. Non quin et homines, aut angelos humana specie esse putavit (nam eis et pedes lavare, et cibos apponere voluit, imo apposuit, ipsique, ut videbatur, comederunt) sed, quod interea instinctu divino tres recipiendo, et unum tantum alloquendo, hoc Mysterium indicavit. Cornelius vero a Lapide, postquam dixit, Abrahami hospites primo ut homines, dein vero ut angelos Dei et legatos fuisse ab illo sensim agnitos, eosque symbolice SS. Trinitatem significasse, ita disserit: Hinc sequitur, quod Abraham hos angelos, ut angelos Dei que legatos primo adoravit; secundo agnoscens eos representare Deum, et SS. Trinitatem in eis representatam, adoravit latria, ut docet S. Augustinus, qui enim hic apparet et loquitur cum Abrahamo, semper vocatur Jehoua, quod est nomen proprium Dei, cui debetur latria. Ita illi.

nn Similiter jam ante Abraham a Deo patriarcha fuerat constitutus, ut Gen. cap. 17 v 3 liquet: Nec ultra vocabitur nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraham: quia patrem multarum gentium constitui te.

CAPUT II.

Sanctus Bononiam instaurat.

Omnibus itaque pontificalibus sacramentis ac benedictionibus rite perfectis solito more præsum, cives Bononienses læti redeunt ad suam urbem cum consecrato Præsule. Qui, cum appropinquaret suæ diocesi, omnis civitas gaudio coronatur. Turba vero utriusque sexus in laudibus et hymnis spiritualibus se prorumpunt, et non cessant laudare Dominum, qui talem ac tantum sibi contulit Pastorem ac Patrem. Cumque venerandus Pater in throno pontificali resideret, primum quidem suarum virtutum spirituale jecit fundamentum laborando scilicet ad reparationem ecclesiarum *... vastatione dirutarum, ibidem quamplurimas reparavit a. Monasterium quoque extra civitatem in via, quæ vergit ad Orientem, in honore S. Stephani prothomartyris a fundamentis miro opere condidit b. Edificia namque ejusdem monasterii spatiosa valde et sublimia sunt, variis intexta lapidibus, circumdata per girum plurimis columnis pretiosis de porphyretico lapide, aliisque lapidibus diversi coloris cum basibus et capitellis suis, insignitis variis figuris hominum, quadrupedum ac volucrum; illo plurimo labore typice gessit opus mirifice constructum instar Domini sepulchri, secundum ordinem, quem viderat, et provida cura cum ca-

Sacris profanisque

F

* supple Theodosis

a

b

AUCTORE
ANONYMO.

c
aedificii in-
star sacrorum
d

lamo diligenter mensus fuerat, cum esset Hierosolymæ; ibi enim per aliqua dierum curricula sibi fuerat per totam Judæam colligere vectigalia e. Etiam parietes sepulchri intus undique per gyrum cum juncturis suis sunt erecti, et lapidibus quadratis et sectis nimio candore pollutibus.

15 Aliud quoque ædificium, idque plurima varietate columnarum a fundamentis edificavit d, cum atrio in circuito, cum duobus ordinibus preciosarum columnarum cum basibus et capitellis suis, signis multiplicibus decoratis, ita ut super inferiorem ordinem columnarum alius pretiosior supereminerebatur, tali modo extendebatur usque ad locum, qui figurate Golgotha, hoc est, Calvaria, nuncupatur, ubi crux, in qua Christus pro salute mundi fixus est, posita fuit. Ille vero locus variis imaginibus diversi coloris depictus est; pavementum autem totius operis stratum est Pario lapide et porphyretico, et lapidibus diversæ varietatis. Ita pulchra et præclucida sunt cuncta loci hujus ædificia, ut, qui semel ea prospexerit, iterum videre ardentissimo amore desiderat. In eodem vero loco, qui Golgotha dicitur, posuit ligneam crucem, quæ in longitudine et latitudine undique per totum facta fuerat ad instar Crucis Christi. Post longa autem annorum curricula sæva gens Ungarorum cum plurima vastitate invaserunt totam provinciam e: una pars, quæ crudelior fuerat, vidit crucem ibi positam, cupiens delere, ut a Christianis deinceps non adoraretur, lignis ac paleis relevit illud omne ædificium, ignemque pariter succendit, ut crucem combureret, et tantum decus præclari operis rueret in præcipitium: non meritis ullius, sed divina clementia actum est, quod sancta crux a nefandorum feritate inlæsa permansit, sicut est hodie: et præcipuum opus ædificii a valido calore ignis inustum per virtutem sanctæ crucis extitit.

14 Aliud vero, quod magno opere gessit, non est reticendum. Et mensus est, cum esse: Hierosolymæ, quot calamis Golgotha distaret a monte Oliveti: eodem modo ibi et mensus est; in grata planitie illius loci montem condidit, qui usque in præsentem diem Mons Oliveti vocatur, quem cum magno sudore et exercitio inaltavit; et aliunde ex imperiali edicto terram fodere et conducere fecit.

* an vallem Josaphat, de qua paulo supra?

* an columnis?

f

Si quidem in vertice montis hujus monasterium in honore S. Joannis Evangelistæ omni diligentia cum eminentiori ædificio, excelsis...* studiose construxit f. In medio autem templi atrium cum columnis pretiosorum lapidum tereti circulo mire exornavit, et vestibulum, quod erat ante atrium, vestivit variis lapidibus lactei coloris cum cælaris suis. Parietes autem totius ædificii atrii et vestibuli circumquaque in circuito per girum pulchris picturis decorare studuit. A pede montis hujus usque ad verticem ascensus erat per marmoreos gradus. In medio atrii est locus, ex quo cernentibus discipulis, Christus ascendit in cælum. In eodem vero loco Spiritus Sanctus venit super eos, et dedit illis scientiam omnium linguarum: illic nimirum posita est crux, ut in posterum signum esset tantæ sanctitatis. Spatium autem, quod distat inter Golgotha et montem Oliveti est vallis, quæ nuncupatur Josaphat: in ea vero est ager Hakeldamach, qui emptus est a Judæis ex triginta argenteis, quos Juda retulit, in sepulturam peregrinorum, sicut legitur in Passione Domini g. Aliud quoque opus, quod solerter exercuit, non est præmittendum, quin literis dilucidare satagemus. Fecit quoque tipice ingenti cura piscinam, secundum quod calamo mensus fuerat in Jerusalem instar natatoriæ Siloe, de qua nato cæco Dominus ait: « Vade ad natatoria Siloe et lava h: » fecit etiam cæcus, quod sibi imperaverat, abiit et lavit et vidit et credidit Deo.

Bononiam,

i

13 Igitur intimidandum est posteris nostris, videlicet Bononiensibus civibus de calamitate ac subversione urbis Bononiæ, quæ et quanta olim perpressa est a tyrannide impiissimi Theodosii imperatoris i. Cum Theodosius, Romanorum im-

perator augustus, de Constantinopoli Romam venisset k, misit legatos suos per universas provincias: demum autem quemdam, qui in regia aula primatum tenebat super cunctos, sive qui sibi magis charus erat, direxit ad civitatem Bononiensem, quæ erat hortus Romæ, in qua est sedes imperii: ideoque Bononiensis civitas Hortus Romæ antiquitus dicitur, quia hortus quidem est locus, qui, quamquam parvus esse videatur, tamen ab agricolis gratiosior ac charior habetur omnibus arvis: est quidem consitus arboribus omnium generum; illic sunt poma ad comedendum acceptabilia, ibi et olera per totius anni circulum; illic nascuntur herbæ salutariferæ spirantes odores suavissimos, croceos quoque et purpureos flores producentes, specie diversi coloris. Hujusmodi vero locus magis omnibus diligitur et custoditur ab agricolis. Quapropter urbs eadem non incongrue dicta est Hortus Romæ: propria enim ethimologia, specialique vocabulo hoc nomen...* Bononia sibi inditum est l; eo quod universis opibus sit copiosa, omnibusque bonis ad plenum referta; adeo vinifera, quod nulla tellus audeat certare laudibus illius: ita quoque fertilis est, quod non solum terra illius diœcesis producat fructus frumenti, hordei ac tritici diversi generis, sed etiam, quemadmodum in Gestis Francorum legitur, Bononienses arbores messes protulerunt aliquando, mirabile dictum. Eadem vero civitas montium tenuis sita est, gratas planities, piscosasque paludes vicinas sibi possidet. Incolæ illius urbis bonæ fidei, doctique armis, pollentesque consilio naturaliter existunt. Illinc quondam fuit arena, miro opere constructa, in qua ab Augustis sæpius fiebant concilia m. Ibi quoque et regalia palatia, et thermæ n, intus et extra cum columnis pretiosorum lapidum, et cælaris suis mirifice decorata, erant constructa. Est autem hæc civitas principium Romanæ provinciæ et Emiliæ o.

* nihil videtur deesse.

l

E

m

n

o

16 Ad hanc vero tam præclaram urbem, direxerat imperator chariorem sibi, quatenus regalia tributa ex vicinis civitatibus colligeret, et ad Bononiam usque perduceret: quoniam illic statuerat degere per plurimorum spacia dierum. Ipse autem legatus ceu stolidus, pro benevolentia regis, quæ circa se extiterat, inani gloria tumescens, in tanta jactantia se prorupit, quod minime se credebatur regia dignitate distare. Nemo enim tam bonæ indolis in tota illa urbe erat, quem non inhonestaret turpiter, et quod est dictu nefas, quam atrociter verberaret. Quadam vero die idem furis plenus, visus est quemdam ex primatibus predictæ urbis dedecorare cum verberis: protinus omnis civitas versa est in tumultum. Ipse autem, qui talia passus fuerat, in eum quasi amens viriliter insurgens, conto, quem manu tenebat, ferit illum in pectore, qui illico ruens vomit vitam cum sanguine. Cumque fama hujus rei ad imperatoris aures perveniret, rex inde valde tristari cœpit: verum ne tantus dolor a quolibet agnosceretur, fingens, se hujusmodi factum vilipendere; sed mox alium nuncium ad eandem urbem direxit, ac, simulata fraude, in ore ejus in hunc modum posuit verba pacifica in dolo: Scitote gratiam regis erga vos plurimam adesse, neque pro fastu cujusdam, levitate inanis gloriæ intumescens, velle illius... dirimetur a fidelium suorum libitu; illum etiam vobis pacatissimum jugiter fore credite: ea quidem, quæ in adventu tanti principis paranda sunt, oportet, ut decenter præparentur, quem statuto die, vita comite, solito more patris intuemini.

quam Theodosius I, ultus amici eadem

F

17 Nepos interea Theodosii Augusti, qui dudum ex multis retro diebus infirmabatur, cum appropinquaret civitati, graviore molestia corporis detentus, antequam perveniret ad urbem, fudit animam per auras. Unde imperator non minimo mærore turbatus statim misit legatum ad urbem, deferentem verba in hunc modum: Nolumus vos ignorare de morte nepotis imperatoris: unde dominus noster imperator satis pacifice per me vobis intimare

misere vastarum,

A intinmare mandavit, quatenus eum cum exanimi cadavere chari nepotis sui in civitatem recipiatis, quousque in episcopo corpusculum ejus regia dignitate tumuletur. Cives etenim præparaverant cuncta necessaria in palatium, quod erat extra urbem: ipsi vero ignorantes pestem futuram, fecerunt secundum edictum regis. Factum est autem, juxta quod staterat rex, cum exercitu suo ingrediens civitatem, profectus est ad palatium: a civibus quippe est diligenter susceptus. Sepulto autem illo, exit edictum, ut cuncta militaris cohors in eos insurgeret, quod et factum est: civium enim alios interemerunt, alios catenis vinxerunt, totamque urbem præda et igne vastaverunt; alta mœnia urbis, turres et palatia, insuper Dei ecclesias a fundamentis destruxerunt; et Mediolanum profectus est. Quod ergo cum beatus Ambrosius Mediolanensis antistes cognovit, regi aditum ingrediendi ecclesiam denegavit *p*, donec assenserat, se cuncta reedificaturum. Præcepit igitur rex, ut civitas muro clauderetur quolibet modo, sed non in priori fundamento *q*.

q
egre idferente
S. Ambrosio,

18 Beatus vero Ambrosius, sciens hujusmodi periculum ac diras strages utriusque sexus, ruinam nihilominus murorum, calamitatemque viduarum ac pupillorum, compunctus pietate more patris, ne demceps huic tam deserta civitati tale aliquid accideret; sub excommunicationis vinculo ita inquit servus Christi: Ambrosius episcopus dilectissimis fratribus utriusque ordinis, majoris scilicet et minoris, in Domino salutem æternam. Cunctis Italiæ regni subversionem Bononiæ civitatis credimus fore notissimam, quam non vera justitia, sed calva occasione, Theodosia rabie crudeliter perpessa est. Quamobrem dignum æquumque fore conspicimus ex parte Dei et S. Petri, cujus vocabulo Bononiensis ecclesia decoratur, damnatam ac irrevocabilem sententiam anathematis obnixè statuimus atque firmamus, ut nemo regum amodo urbem Bononiam ingrediatur. Si quis autem tam audax forte extiterit, qui huic sententiæ non satisfecerit, et prædictam urbem temere ingressus fuerit, præsentis anno illius vita finiatur, et ne ultra dilatetur. Corpus quoque ejusque mortui minime deferatur in urbem, ne simili occasione civitas illa tale detrimentum patiatur. Hoc quidem sancti sacerdotis et egregii confessoris Christi edictum, eo jubente, exaratum est in marmorea tabula, quam idem Domini confessor poni jussit in muro ejusdem civitatis, qui a Theodosia rabie illæsus permansit, et qui vergit ad Orientem; quatenus cunctis posteris in testimonium fieret. Post hæc prædicta urbs multoties ab igne cremata est; ipsa vero tabula crebro igne combusta, ac plurimis fragmentis est resoluta *r*.

r
instaurat, et
insigne

C 19 Vir itaque Domini Petronius, intuens suam civitatem nuper eversam, ut dictum est, a Theodosio Augusto, qui paululum ante regnaverat, mœniaque diruta, nec non et palatia a fundamentis funditus destructa, cœpit diligenter restaurare ea, quæ a Theodosio minime reparata fuerant, quæve imperfecta reliquerat, ex imperiali tributo. Cuncti namque præfecti, prætores, tribuni et præcones omnium provinciarum hujus regni, audita fama regiæ affinitatis, et quod regis cognatus esset, undique confluebant ad eum, deferentes sibi regia vectigalia. Dum quadam die idem venerabilis Pater ingenti cura et sollicitudine super hujusmodi operis magistros assisteret, divinitus est, quod quidam ex artificibus, cum vellet erigere columnam in superiori ordine columnarum, toto corporis nisu junctis brachiis amplexus est eam in giro, ut erectam subsisteret, quousque ab aliis artificibus sustentaretur quibuslibet argumentis.

* supple factum

miraculum
patrat.

20 Sed vir ille, mole tanti ponderis prægravatus, deficientibus viribus non diu sub tam gravi onere subsistere valens, cum eadem columna insertis brachiis in circuitu celeri rotatu de sursum tuit in terra: quem confessor Domini sanctus Petronius cernens in hujus periculi discrimine posi-

tum labi præcipiti lapsu, ad cælum protinus oculos erigens, signavit cum signo sanctæ Crucis: meritis quidem sæpe nominandi Patris, Deus illico solita pietate respexit ad votum famuli sui Petronii; quod columna illa alicujus fracturæ vel fixuræ detrimentum minime passa est, verum solida, uti prius, illæsa permansit: operarius vero nihil mali sentiens, molem instantis periculi evasit, sicut idem solitus erat ita referre: Cum ego totis visceribus expergefactus angebar, undique pariter turbatus irrevocabili cursu labi cœperam, quidam niveis stolis indutus, similis beato Petronio astitit juxta me, qui manu sua columnam sustinuit, et me incolumem servavit *s*. Tunc omnis populus, qui hæc viderant, glorificaverunt Deum, dicentes: Benedictus Dominus Deus Israel, qui nobis indignis talem ac tantum Patronum, non nostris meritis, sed sua largiente gratia contulit. Et ex illa hora magis ac magis debita veneratione cœperunt eum amplecti. O quam mira, quam laudanda est immensa Domini pietas, quæ nec diu distulit competenter subvenire Famulo suo fidenti in se, sicut ait Scriptura: « Omnia possibilia sunt credenti » *t*: priusquam pius pater Petronius a Domino implorare posset auxilium; jam enim ruinæ periculum imminabat in præcipitum: Deus autem qui est cognitor secretorum, respiciens fidem ejus misericorditer in ipso tribulationis articulo ei divinitus auxiliatus est: ita et iste juxta fidem celerius adeptus est, quod concupierat de salute artificis in periculo, quam fari posset.

AUCTORE
ANONYMO.

ANNOTATA.

a *Ecclesiarum, a S. Petronio Bononiæ seu a fundamentis excitatarum, seu reparatarum, auctarumve enumerationem habes num. 48: qui vero vastitatem Bononiensibus ædificiis sacris intulisse dicantur, videbis num. 45 et seqq.*

b *Monasterium idem hic valet ac templum; quamquam S. Stephani templo monasterium, strictius acceptum, etiam S. Petronius adjecerit: utriusque notitiam dedi num. 49 et seqq.*

c *Non alio forte nititur fundamento hæc vectigalium per S. Petronium collectio, quam affinitate cum Theodosio imperatore contracta, quod sane perexiguum est. Si tamen re ipsa locum habet, laicum, non clericum aut monachum tum fuisse S. Petronium arguit. Vide etiam Annotata in cap. 1 littera l.*

d *Pars est templi S. Stephani, vulgo La chiesa dell'atrio dicta; eo quod atrium Pilati adumbraret.*

e *Hanc Hungarorum in Italiâ incursionem Luitprandus universim describit lib. II cap. 4 et binis seqq. Historiæ sui temporis. Regino lib. II Chronicorum sic scribit: Anno Dominicæ Incarnationis MCCCII gens Hungarorum, Longobardorum fines ingressa, cædibus, incendiis, ac rapinis cuncta crudeliter devastat: ejus violentiæ ac beluino furori cum terræ incolæ, in unum agglobati, resistere conarentur, innumerabilis multitudo ictibus sagittarum perit. Eneucleatus in rem nostram Sigonius lib. I de Episcopis Bononiensibus: Nongentesimo tertio insignis Lombardiæ ecclesiis, et præsertim Bononiensi, calamitas accidit. Quippe Hungari, gens illa ætate in Pannonia ferocissima, per Forum Julium in Lombardiâ populabundi se intulerunt, ac cum alia loca occurrentia devastarunt, tum in primis monasteria extra urbes posita incenderunt, præcipue autem Nonantulæ S. Sylvestri, et Bononiæ S. Stephani cum adjuncta civitatis basilica concremarunt, atque ut alias hujus provinciæ ecclesias, sic etiam Bononiensem gravissimis incommodis affecerunt, et ad summam inopiam redegerunt.*

f *De hoc templo egi num. 59 et seqq.*

g *Matt. 27, v. 7 et 8. Consilio autem inuito, emerunt ex illis (relatis ad principes sacerdotum et seniores a Juda triginta argenteis) agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est ager sanguinis, usque in hodiernum diem.*

h Joannis

AUCTORE
ANONYMO.

h Joannis cap. 9, § 11.

i Meliori nomine Theodosius dignus erat. Ceterum longam hic orditur anonymus fabulam. Vide num. 69 et segg.

k Sub annum 590.

l Alii a Bono, Etruscorum rege, sic dictam volunt; prius vero Felsinam a Felsino, seu Celsino, Etruscorum pariter rege. Contendunt alii (sunt enim similia plerumque incerta) a Bojis hodiernum illius nomen derivatum, ut ab illis primum Boji et Bojonia, dein Bononia nuncupata fuerit, quasi Bona omnia. Addunt ab iisdem Bojis annem, qui urbem permeat, in memoriam Rheni Gallici, Rhenum quoque dictum esse.

m Bononiensis amphitheatri et arenæ Gladiatoriarum mentionem habet Tacitus lib. II Historiarum cap. 67: Tertiadecimani struere amphitheatra jussi. Nam Cæcina Cremonæ, Valens Bononiæ spectaculum gladiatorum edere parabant; et cap. 71. Exin Bononiæ a Fabio Valente gladiatorum spectaculum editur, advecto ex urbe cultu. Vide etiam descriptionem Bononiæ Antiquæ apud Blavium in Theatro Italiæ.

n De his consule Carolum Cæsarem Malvasia libro, cui titulus: Marmora Felsinea, Sect. 5.

o Italiam Augustus imperator in 11 regiones divisit, quarum octavam Galliam Cispadanam vocavit, in duasque regiunculas Æmiliam et Flaminiam a Placentia Bononiam et Bononia Ariminum usque distribuit: in prima sita est Bononia ad radices Apennini, in Lombardiæ et Romaniolæ confinio.

p Sub annum 590 seditionem Thessalonicenses, vincti cujusdam postulati, sed non impetrati causa, commoverant, in eaque Buthericum, magistrum militum, interfecerant: Theodosius auctoritatem suorum suavis id crimen inultum noluit; sed ultio, non sine ingenti innocentium cæde peracta, modum excessit. Mediolanum imperator ingressus, orandi causa ad templum accessit; sed a S. Ambrosio illius aditu, dum penitentia crimen rite expiasset, prohibitus fuit; et a sacrorum mysteriorum communione rejectus. Hæc vera negati Theodosii ad templum aditus causa fuit, quam autem hic anonymus assert, probatis auctoribus ignota est, nec arridere cuiquam potest, nisi nimium credulo.

q Protracto nimirum illius ambitu.

r Ne sic quidem dictis suis fidem facit anonymus: liquet enim decretum illud Ambrosianum purum putum esse figmentum.

s Vide num. 86.

t Marci cap. 9, § 22.

CAPUT III.

Reliqua Sancti gesta et obitus.

Constantinopolim petit; unde,

a

b

c

His peractis, pius Pater Constantinopolim rediit a. Cumque quadam die in basilica, quæ est patriarchatus b, imperatore astante cum universis principibus suis, Missam celebraret, cum converteret se ad benedicendum populum, confestim peregrinum quemdam dissolutis crinibus ante fores templi intuitus est, qui pro homicidio, quod perpetraverat, ita peregre proficiscebatur. In illis diebus enim fuerunt duo viri in civitate, quæ dicitur Capua c, qui magno cum descrimine per dies plurimos objurgati sunt ad invicem, ita quod inter se perfecto odio dediti sunt vehementer, e quibus unus iste fuit: quadam die cum iste more solito decenter ornatus iret ad curiam principis tantum militandi studio, stipatusque militibus progrediretur ante inimici sui palatium, repente accidit, non causa studii, quod unus ex vernaculis illius, qui sursum aderat in palatio, apprehendit pelvim quandam aqua plenam, ut aquam in stillicidio projiceret; cursus itaque totius aquæ in verticem militis descendit: miles vero tritus et frendens, non lento gradu circumibat universos affines, vicinos sibi domesticos, amicosque intimos, ut unanimiter omnes juvamen sibi inferrent ad ulciscendum tanti

dedecoris opprobria: inito igitur statim civili certamine, princeps Capuæ civitatis d, ut hoc audivit factum, non segnis, agili curru loriceatus progressus, ut dirimeret bellum, cucurrit in medio certamine ferocioris pugnæ, ubi pondus totius prælii crudeliter vexabatur densis telis: tunc iste miser amens et penitus oblitus sui, de longe cernens dominum suum principem huc atque illic diffluentem (furor enim arma ministrat) putavit illum esse hostem, hujusmodi contumeliæ patratorem, illico librans hastam ingenti robore viriliter jecit eam intus inguine principis, et mortuus est. Protinus cuncti dimissis vocibus plorando concurrunt ad exanime cadaver principis; triste ministerium finito certamine belli.

22 Iste vero clam fugam petiit, et dilaceratis crinibus genisque sectis unguibus, ita ejulando cursim processit ad palatium Archiepiscopi e, ac provolutus pedibus illius, petere cœpit sibi indulgentiam penitentiam: moxque, allata sibi penitentia, nudis pedibus totoque corpore contecto duro cilicio, peregre profectus est: terentem quoque lapidem gestavit in ore, quem neque manducando seu bibendo sive dormiendo, numquam ex ore suo projecit. Hunc quidem egregius Pastor ante fores ecclesiæ cernens assistere, quod Spiritu Sancto revelante actum esse credimus, misit ministrum suum ad eum, ut hæc verba sibi dicat: Dominus meus misit tibi, ut ad eum venias: ille vero venire noluit; misitque secundo similiter, et venire distulit: iterum autem tertio misit eundem ministrum ad eum dicens: Vade et dic ei: Petronius, Bononiæ civitatis episcopus, tibi præcipit, ut domum Dei ingrediaris, et ne amplius differas venire ad eum. Ille vero, audito nomine tanti Præsulis (audierat enim multoties famam bonæ opinionis illius) statim prosternens se in pavimento, geniculatim lento tramite venit ad pedes ejus: tunc pius Pater elementer inquit:

Fili, surge cito, mox percipe, quæ tibi dico; Incipe tu laudare Deum, qui regnat in ævum, Qui cælum, terram, pontum cunctumque gubernat,

Et quod in ore tenes, frater, nunc mihi præbe. Quidquid in ore fuit, mixtum cum sanguine fudit.

Tunc ait et Præsul divino pneumate plenus: Est tibi peccatum totum non sponte patratum, Te populique salus fecit pietate renatum, Ut caveas ultra, talem committere culpam.

Tunc imperator et universi, qui simul cum eo aderant, hoc signum videntes, egerunt dignas gratias Deo cum ingenti lætitia, qui talia operatur per servum suum Petronium f.

25 Igitur non multum post aliquod temporis intervallum cum hæc et alia plurima agerentur, sanctus autem recordandæ virtutis vir Domini Petronius plenus gratia et benignitate, recordatus est filiorum suorum, quos reliquerat, non diu passus est deserere eos, ne antiquus hostis tenderet insidias ad capiendum oves sibi creditas. Data namque est jussio a Theodosio cæsare juniore, cognato suo, per omnes provincias Italiæ, ut omnes populi ex diversis regionibus obtemperarent præceptis beatissimi confessoris Christi Petronii, Bononiensis episcopi. Imperator vero cupiens eum dotari multis muneribus, sibi ait: Quodcumque præceperis et petieris a nobis, dabitur tibi. Ad hæc beatus Petronius respondit, dicens: Nullo quolibet munere de facultatibus vestris indigeo, nisi paternis Sanctorum g tantummodo: quare præcepit dare sibi quinque corpuscula Puerorum Innocentium h, quos Herodes jugulare pro Dei Filio crudeli sententia jussit. Suscepta itaque licentia ab Augusto, lætus properat ad suam urbem Bononiensem: quo viso, cives et cuncta turba fidelium gaudio magno repleti sunt de reverso Pastore i. Postmodum quoque prædicans et confirmans eos spiritualibus alimentis æternæ vite, sine intermissione perseverabat, et usque ad extremum vitæ suæ

reconciliato
Ecclesiæ homicidii reo,
e

E

F

f
ad suos redux
annis aliquot
post in pace
quiescit;

g

h

i

A suæ verba vitæ et salutis prædicare non cessavit. Hic autem venerabilis et pius Pater aliquos honeste et pacifice gerens annos feliciter migravit ad Dominum. Defunctus autem est beatus Christi confessor Petronius cum hymnis ac laudibus, ab Angelicis choris victor ac triumphator est evectus ad desiderata gaudia paradisi. Et sepultus est in basilica S. Stephani, quam ipse a fundamentis construxit *k* debito honore ac summa diligentia.

k
cujus, aliorumque Sanctorum patrocinium

24 Jocundare, præclara urbs Bononia, ac plurima suavi modulatione vocum et angelicis tripudiis oportet et exultare, quoniam multorum Sanctorum patrocinii es decorata feliciter. O quam beata es Bononiensium civitas, et quam a confinibus civitatibus veneranda, quia revera quinque corpuscula sanctorum Innocentium, qui cum mulieribus non sunt coinquinati; nec non insignium martyrum Vitalis et Agricolæ *l* corpora in te requiescunt; quorum alter cruce, alter diversis tormentorum generibus sideras aulas feliciter sunt adepti, et alia multa Sanctorum corpora, quæ a Bononiensium civibus incognita habentur; seu et illustris ac egregii martyr Christi Proculi *m* corpus præclarum, qui pro Domini famulatu, a nefandis idolorum cultoribus missus est capitalem subire sententiam: atque preciosa sanctissimorum Hermetis, Aggei et Caji *n* martyrum cadavera, qui

B largiente divina gratia jacent in via, quæ antiquitus dicitur Salaria in loco, qui vergit ad Orientem; de quibus Psalmista ait: « Exultabunt Sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis » *o*: seu et sanctæ Julianæ *p* venerabile corpus, quam beatus Ambrosius Mediolanensis civitatis archiepiscopus, cum revelaret corpora sanctorum Vitalis et Agricolæ ore proprio collaudans, ita ait: Ea vero est sancta Juliana, quæ Domino templum obtulit atque paravit *q*. Similiter et corpus beatissimi Isidori *r*, confessoris Christi et luculentissimi doctoris, in te requiescit; qui cum rediret a Roma, apud hanc urbem hospitatus, ac gravi molestia corporis detentus, permittente Deo, ibique vitam finivit, et illic ab orthodoxis viris plebis sepultus est. Nec non et veneranda corporum sanctorum illius civitatis Pontificum, videlicet Felicis *s*, discipuli beati Ambrosii, Parthenii *t* et Tertulliani *u*, Jocundi *x* et Theodori *y*, et aliorum plurimorum, qui in sideras sedes collocati fruntur delitiis paradisi Dei; cum istis, quos supra diximus, sanctis et aliorum plurimorum Sanctorum reliquiis; et præcipue beatæ Chaterinæ virginis martyrisque *z* in prædicta S. Stephani ecclesia, quæ vocatur Jerusalem, diversis in locis intra argenteas et aureas capsas tumulare curavit. Idem beatissimus Christi confessor Petronius in patria ista fruitur consortio; quatenus eorum obtentu ac pia intercessione a Rege Christo Domino nostro ab hostium feritate salvata sit Bononiensis civitas; quoniam inter cunctas vicinas urbes, liberior et charior absque fræno duræ potestatis felici securitate semper consistit.

s
t
u
x
y
z
Bononiensibus Vitæ auctor gratulatur.

25 Gratulemur itaque nos, Fratres charissimi, omnique veneratione exultemus, B. Petronii patroni nostri hodie sollempnia celebrantes *aa*, sicut ille hodie Euangelicis choris lætatur in cælis, ita et nos gaudeamus in terris. Nos igitur, Fratres, præsentis diei sollempnitatem, in qua egregius pater noster Petronius animam cælo feliciter reddidit, devotissime celebrare studeamus, ejusque venerabili ac pretiosissimo corpori annualiter occurramus, quatenus, Christo propitio, sedulum intercessorem in omnibus necessariis habere possimus, et cum ipso ad societatem supernorum civium feliciter pervenire mereamur, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

ANNOTATA.

a Quo anno iter id suscepit, nihil suppetit, unde definiam, cum lateat, quantum temporis con-

denis, reparandisque ecclesiis, tum ab anonymo recensitis, tum ceteris impenderit. Pullienus Luparus pag. 22 statim a suo Bononiam adventu, nondum perfecto S. Stephani templo, Constantinopolin abiisse anno 429 S. Petronium, et anno 450 die septimo Februarii, quo S. Julianam, a S. Petronio sepultam, obiisse credit, Bononiam reducem fuisse, affirmat: in quo ab anonymo discedit: neque sat certum est, anno 450 obiisse S. Julianam. Vide num. 42 et seq.

b Hæc celebris S. Sophiæ Constantinopoli basilica est, divinæ Sapientiæ, seu Christo a Constantino Magno excitata, a posteriori us Orientis imperatoribus subinde instaurata auctaque, de qua vide plura, si voles, apud Cangium sub principium libri iii de Constantinopoli Christiana pag. 3 et seqq.

c Campaniæ Felicis civitas archiepiscopalis ad Vulturum fluvium.

d Intelligi civitatis præfectum: nondum enim eo tempore suos aut comites aut principes Capuani habebant, quos non ante sæculum ix acceperunt.

e Petronii ætate suos quidem habebat Capua episcopos; sed non archiepiscopos: horum primus fuit Joannes, Landulphi Capuani principis frater, cujus basilicam ad metropolitanam sub annum 968 Joannes XIII, Romanus Pontifex, Roma pulsus Capuæque exceptus, evexit.

f Solo, quod sciam, Bononiensium traditione id miraculum nititur.

g Id est, reliquiis Sanctorum, quorum patrocinia invocantur.

h Recondidit illa S. Petronius in ecclesia S. Stephani: unde duo ex illis quinque anno 1165 ad metropolitanam S. Petri ecclesiam translata fuerunt, ut scribit Masinius part. i Bononiæ illustrata ad diem 28 Decembris, mhi pag. 367.

i Tempus Petroniani reditus æque incertum, ac discussus.

k Nonnulla, propter quæ dubitari queat, num S. Petronius S. Stephani templum a fundamentis excitavit, adduxi num. 51 Comment. præv.

l Coluntur die 4 Novembris: eorum corpora Bononiæ invenit S. Ambrosius anno circiter 592, et reliquias aliquot Florentiam Bononia detulit, et in Ambrosiana basilica, nunc S. Laurentii dicta, reposuit. Vide Benedictum XIV de Festis celebr. Sanctorum Bonon. cap. 3 et 25, et Masinium citatum ad diem 4 Novembris.

m Actum de illo est apud nos tom. I Junii ad Kalendas Junii pag. 50. Jacet illius corpus in templo monachorum Casinensium, ipsi dicato, ut constat, inquit Benedictus citatus cap. 15, ex lapide erecto anno Domini mcccclxxx, ubi etiam legitur, quingentos annos ante reposita ibi fuisse corpora dictorum sanctorum martyrum, Proculi nimirum militis, de quo hic anonymus, et Proculi episcopi.

n Notantur in Martyrologio Romano 4 Januarii; coluntur Bononiæ 28 ejusdem mensis: Eusebius, Bononiensis episcopus, inventa eorum corpora in sacello, quod in loco martyrii erectum est, hodieque existat in via S. Vitalis, collocavit.

o Psalm. 149, v. 5.

p Colitur die 7 Februarii, ad quem habet locum in Actis nostris tom. I Februarii. Corpus ejus in S. Stephani servatur.

q Verba Ambrosii libro de Exhortatione Virgin. cap. 1 et 2 Florentiæ recitato, hæc sunt: Ea igitur vidua Sancta est Judæa, quæ hoc Domino templum paravit atque obtulit, quod hodie dedicamus etc. Sed Julianam, de qua hic Ambrosius, Florentinam esse et a Bononiensi Benedictus XIV, aliique, quos laudat cap. 3, diversam arbitrantur.

r Vide infra Annotata, sacrarum reliquiarum Inventioni subnexa, ad lit. h.

s S. Petronii decessor fuit. Obiisse illum aiunt anno 429. Quiescit corpus in templo SS. Naboris et Felicis: caput in metropolitana ecclesia. Dies illi sacer 4 Decembris.

t Nullum hujus nominis episcopum Rerum Bononiensium

AUCTORE ANONYMO.

AUCTORE
ANONYMO.

niensium scriptores memorant. Sigonius ad annum 539 lib. 1 de Epp. Bononiensibus non Parthenium, sed Basilium in S. Stephani templo reconditum putat, quod ceterorum quidem Bononiensium episcoporum sepultura sit nota; non tamen Basilii, qui S. Stephani templum, sub nomine tamen SS. Petri et Pauli, vel inchoavit, vel a Faustiano inchoatum perfectit. Contra Masinius pag. 61 in ecclesia SS. Naboris et Felicis scribit Basilii corpus asservari. Pullienus Luparus, reliquiarum in S. Stephani templo servatarum summam pag. 262 iniens, dubius hæret, utrum Basilii, Parthenii, vel Paterniani reliquæ hoc loci intelligendæ veniant: at Paterniani corpus in æde SS. Naboris et Felicis sepultum esse, ibidemque servari, aiunt Sigonius et Masinius. Casalius Parthenium, hic memoratum, martyrem censet Romanum, una cum Calocero sub Decio occisum et in cæmeterio ad S. Xystum ab Anatolia sepultum, de quibus tom. IV Maji ad diem 19 Maji pag. 501 et seq. actum est: ubi quidem eorum in Gallias translatio memoratur; de Bononiensi vero altum silentium. Bini præterea ejusdem nominis Romani martyres eodem tomo ad diem 17 Maji pag. 26 referuntur. Ut adeo nec mihi quidquam certi ad manum sit, quod de hoc Sancto seu Parthenio, seu Parthemio asseverem.

B u S. Petronium Paternianus, hunc in sede Bononiensi Tertullianus excepit, ut quidem Sigonius tradit. Sedit ab anno circiter 470 usque ad annum forte 485. Corpus conditum in æde S. Felicis. Colitur die 27 Aprilis, ad quem quoque locum habet in Opere nostro.

x Tertulliani successor, secundum Sigonium: colitur die 14 Novembris. Exuvie ejus in æde SS. Felicis et Naboris quiescunt, et in ara, quæ dicitur Crucifixi, venerationi exponuntur.

y Colitur 3 Maji, quem diem vide in Actis.

z Illius pedem in S. Stephani templo servari, Masinius scribit.

aa Innuat hæc phrasim, Vitam hanc festo S. Petronii pro concione dictam fuisse.

VITA BREVIOR

Auctore Galesinio.

CAPUT I.

Sancti natales, juventus, legatio, et in episcopum consecratio.

S. Petronius, Bononiæ episcopus, patre natus est Petronio a, cive Constantinopolitano viro clarissimo et homine litterarum disciplinis egregie erudito. Nam cum is præfecturam prætorii gessit, quæ dignitas apud imperatores amplissima fuit, tum librum de episcopi Ordinatione conscripsit, plenum doctrinæ et Christianæ pietatis b. Hic igitur, ut Græce et Latine doctus erat, sic filium Petronium erudiendum, Christianisque moribus inprimis, atque optimarum artium doctrina instituendum curavit. Itaque Puer brevi in magna rerum cognitione progressus, in sancte vivendi institutis ita profecit, ut frequenti civium sermone ejus sanctitas celebraretur. Spiritu enim Dei ductus, cum rei omnis initium ab oratione fieri oportere, intelligeret, nihil aggredi solebat, nisi primo ecclesiam ingressus, sanctoribus precibus rei agendæ auxilium a Deo imploraret, ad eum unum referens cogitationes, actiones, et studia sua.

perustratis
Egypti soli-
tudibus,

2 Confirmata jam ætate, ardore quodam Christianæ religionis vehementius inflammatus, monachorum in primis amore flagravat, quorum eo tempore disciplina erat in Ægypti solitudinibus quam florentissima. Quare etsi quæcumque illi pie, religioseque agerent, ab aliis ipse cognorat, tamen, cum ad instituti sui rationem non satis esse putaret, ea auribus percepisse, oculis perlustranda

existimavit, tum loca, tum cætera omnia, quæ D studiose audierat. Itaque in Ægyptum venit e, ubi in intimam cremem penetrans, singulorum colloquio uti non destitit, quoad plane cognovit sancta eorum vitæ instituta; inde domum reversus, illam disciplinam tam vehementer amavit, ut litterarum monumentis tradiderit monachorum Vitas d, quas religiose conscriptas, valdeque probatas, iidem monachi amplexi sunt, quasi certas quasdam regulas, in quibus maxime eluceret omnis optima monastici instituti sui ratio.

5 Omni igitur cura et cogitatione Vir religiosus et sacrissimus Christianæ fidei institutis, quo magis in dies contemplatione accenderetur, Ægypti solitudine jam peragrata e, Hierosolymam peregrinari statuit f. Ubi peracta redemptionis nostræ impressa vestigia Christus reliquit versus Deus et Homo. Itaque cum ad eam urbem venit, totus meditationis studio exardescens, Domini sepulchrum inprimis, et reliquia illius sacra rerum gestarum monumenta, ac singula loca, quæ absens intima pietate colebat, præsens veneratus est sancte et religiose. Cumque omnia tandem perlustrasset, incredibili quodam mentis ardore, quo tamen magis ad contemplationem fixa in animo illa hærerent, singulari etiam diligentia eorum situm ac rationem notavit. Quamobrem merito quidem E Theodosii Minoris, qui tum imperabat, religiosissimi principis gratiam, et amorem sibi ita conciliavit, ut is sanctitatis opinione, non minus auctoritatis apud illum obtineret, quam pater obtinisset rerum gerendarum industria g.

4 Nam pietate ad Dei religionem attentissimi a Theodosio viri, et prudentia cognita, Theodosius ejus opera uti voluit in rei gravissimæ tractatione. Conabatur enim eo tempore Nestorius, Constantinopolitanus episcopus, divinarum litterarum studio intemperanter abusus, sanctissimam Catholicæ fidei doctrinam violare perverso dogmate h: ei rei pius princeps Theodosius mature occurrendum arbitratus, universæ Ecclesiæ pastorem et gubernatorem Pontificem Romanum sibi consulendum existimavit. Itaque Petronium, virum sibi probatissimum, Romam legatum misit i, qui rem cum Pontifice Cælestino diligenter ageret. Factum est autem Dei consilio, ut, a quo tempore is a Theodosio missus Romam venit, legati quoque adessent, quos, mortuo Felice, Bononiæ episcopo, qui intus S. Ambrosii, Mediolani episcopi, sodalis extiterat, Bononienses Pontificem rogatum miserant, ut in illius locum successorem sibi episcopum substitueret.

3 Paulo autem ante, quam ii legati Romam adventassent, divina voluntate a S. Petro Apostolo in somnis Cælestinus Pontifex admonitus est, ut, quando Felix, Bononiæ episcopus, e vita hac migrasset, Petronium, qui legatus a Theodosio imperatore missus ad Urbem propediem adfuturus erat, Bononiensibus episcopum præficeret; cum neminem esse idem affirmaret, qui et episcopatus munere religiosus perfunderetur, et Bononiensium desiderium sane justum expleret. Qua quidem re commotus Pontifex, cum jam Petronius simul et Bononienses adessent, ac sua utrique postulata exposuissent, quæ per quietem acceperit, eis ostendit, atque Petronium idoneum Felicis successorem se dare pronuntiavit. De re autem Nestoriana, quam ille Theodosii nomine retulerat, collaudata primum religiosi illius principis pietate, privatim ei respondit, se, ne ea pestifera hæresis latius serperet, œcumenicam, ut moris esset, synodum indicturam k, quæ synodus Ephesi prior sequenti anno l celebrata est frequenti ducentorum episcoporum conventu.

6 Divinæ igitur voluntatis significatione declaratus a Pontifice Bononiæ episcopus Petronius, ut is, qui cerneret, episcopatus onus grave esse, neque facile sustineri, nisi singulari quadam divinarum virtutum præstantia, id primo recusare contendit; at cognita constanti voluntate Pontificis, qui divi-
nitus

et sacriss
lestine locis,

e

d

e

f

E

g

a Theodosio
unioris, rem
Catholicam
turbante Ne-
storio,

h

i

F Roman ad
Cælestinum
mittitur; a
quo

k

l

Bononiensi-
bus præsul
datur.